

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: «Облік, аудит та економічний аналіз основних засобів підприємства:
сучасний стан та перспективи розвитку (на прикладі ТОВ «Старокозацький сир»)»

Виконавець:

Студентка б1 групи факультету менеджменту, обліку
та інформаційних технологій

Катеринчук Катерина Олексіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

доктор економічних наук, професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Артюх Оксана Валентинівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Основні засоби, як правило, займають основну питому вагу в загальній сумі капіталу підприємства. Від їх кількості, вартості, технічного рівня, ефективності використання багато в чому залежать кінцеві результати діяльності підприємства: випуск продукції, її собівартість, прибуток, рентабельність, фінансовий стан. Для контролю наявності та збереження основних засобів, а також документального оформлення їх надходження, переміщення та вибуття призначений облік основних засобів. Тому підприємствам необхідно приділяти пильну увагу обліку, аудиту та аналізу основних засобів. Таким чином, тема дослідження є дуже актуальною, оскільки своєчасний, достовірний та повний облік та аудит дає «якісну» інформацію для аналізу основних засобів.

Метою дослідження в роботі є вивчення теоретичних основ сутності обліку та методики аудиту і аналізу основних засобів підприємства, дослідження обліку основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир», проведення аудиту і аналізу сучасного стану основних засобів на підприємстві з ціллю визначення подальшого їх розвитку.

Завдання дослідження:

- визначити сутність основних засобів, їх оцінку на підприємстві та класифікацію;
- вивчити нормативно-правове регулювання обліку основних засобів;
- дослідити організацію обліку основних засобів на підприємстві;
- розглянути дискусійні питання обліку основних засобів за національними та міжнародними стандартами обліку та звітності;
- охарактеризувати господарську діяльність ТОВ «Старокозацький сир»;
- з'ясувати документування операцій із об'єктами основних засобів на підприємстві;
- розглянути облік руху основних засобів на підприємстві;
- надати шляхи вирішення проблем обліку основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир»;
- вивчити організацію аудиту основних засобів;
- визначити особливості проведення аудиту основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир»;
- проаналізувати стан основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир»;
- провести моделювання впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на ефективність використання основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир».

Об'єктом дослідження є чинна система обліку і аудиту, принципи оцінки та методи аналізу основних засобів на підприємствах.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, організаційно-методичних та практичних засад обліку, аудиту та аналізу основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир».

Методи дослідження: Загальною методологічною базою дослідження є загальнонаукові методи економіко-математичного аналізу: табличний та графічний,

опис, порівняння, абсолютні та відносні величини, що дозволило забезпечити глибину та достовірність результатів аналізу, та обґрунтованість висновків.

Інформаційною базою дослідження є нормативні акти, праці вітчизняних та зарубіжних науковців, підручники, первинні документи досліджуваного підприємства, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, бухгалтерська звітність ТОВ «Старокозацький сир», Інтернет-ресурси.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (70 найменувань) та 10-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 160 сторінок. Основний зміст викладено на 100 сторінках. Робота містить 30 таблиць, 31 рисунок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні засади обліку основних засобів на підприємстві»** розглянуто поняття основних засобів, їх оцінка на підприємстві та класифікація; досліджена нормативно-правова база регулювання обліку основних засобів; вивчена організація аналітичного та синтетичного обліку руху основних засобів на підприємстві, а також розглянуті дискусійні питання обліку основних засобів за національними та міжнародними стандартами обліку та звітності.

У другому **«Діюча практика обліку основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир»»** проаналізовано динаміку основних економічних показників діяльності ТОВ «Старокозацький сир» за 2020-2021 роки, оцінено особливості документування операцій із об'єктами основних засобів на підприємстві, визначено діючу практику аналітичного і синтетичного обліку руху основних засобів на підприємстві. Виявлені проблеми обліку основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир» та розроблено рекомендації з їх усунення на підприємстві.

У третьому розділі **«Аналіз та аудит об'єктів основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир»»** проведено аудит об'єктів основних засобів на підприємстві, аналіз стану основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир» та вплив показників їх ефективності на обсяги реалізації продукції підприємства. Шляхом побудови економіко-математичної моделі визначено вплив ряду чинників на ефективність використання основних засобів.

ВИСНОВКИ

Сучасні умови вимагають від підприємств раціонального використання наявних ресурсів та пошуку резервів підвищення ефективності функціонування. Для цього необхідно оцінювати власний потенціал та з максимальною вигодою використовувати можливості, що надаються середовищем. Це вимагає ретельної аналітичної роботи, яка дозволяє не тільки виявити, а й грамотно реалізувати як внутрішній потенціал, так і можливості зовнішнього середовища з метою підвищення результатів функціонування.

У кваліфікаційній роботі було досліджено питання бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу використання основних засобів на виробничому підприємстві ТОВ «Старокозацький сир». Для цього було вивчено нормативну базу з обліку основних засобів на підприємствах України. Опрацьовано значний обсяг спеціальної літератури з досліджуваної тематики.

Отже, в роботі були розглянуті теоретичні засади обліку основних засобів на підприємстві. Огляд нормативної бази свідчить, що в міжнародній практиці (МСБО 16) на відміну від національної основні засоби тлумачаться як матеріальні об'єкти, які одночасно задовольняють двом умовам: утримуються для використання у виробництві або постачанні товарів (послуг), при здаванні в оренду чи для адміністративних цілей; використовуватимуться, за очікуванням, протягом більше одного періоду. Національні стандарти бухгалтерського обліку розроблялися після вивчення міжнародних, тому НП(С)БО 7 має низку подібних пунктів із МСБО 16, але містить деякі відмінності: у термінах, у класифікації груп (класів), у розрахунку амортизації, у формуванні вартості основного засобу. Як показало наше дослідження, для інтеграції української економіки в міжнародне середовище необхідно узгодити низку питань, таких як: склад основних засобів; витрати, які включаються до первісної вартості; умови переоцінки вартості та методи розрахунку амортизації.

Вважаємо, що сильною стороною обліку основних засобів є побудова його організації, основні завдання організації обліку основними завданнями якої є:

- правильна організація документального оформлення та своєчасного відображення в реєстрах обліку надходження, внутрішнього переміщення й вибуття об'єктів основних засобів;
- здійснення контролю за зберіганням основних засобів;
- здійснення контролю за затратами на ремонт та модернізацію основних засобів;
- правильність обчислення та відображення в обліку суми амортизації;
- отримання документально обґрунтованих і достовірних даних про наявність та рух основних засобів за місцями їх експлуатації;
- виявлення результатів від реалізації об'єктів основних засобів або іншого їх вибуття.

Для синтетичного обліку основних засобів на балансі підприємств відкривають рахунок 10 «Основні засоби», аналітичний облік основних засобів ведеться на інвентарних картках, по кожному об'єкту.

Нами визначено, що в обліку основних засобів вітчизняних підприємств ще можна спостерігати слабкі місця, а саме: недосконалість документального оформлення основних засобів; розбіжності в обліку і переоцінка основних засобів та визначенні амортизаційних відрахувань за національними та міжнародними стандартами обліку; відсутність комплексного підходу з організації та методики обліку операцій з основними засобами; відмінності між бухгалтерським і податковим обліком основних засобів; обмеженість в альтернативах програмного забезпечення бухгалтерському програмному продукту 1С. Підприємство для оперативного прийняття рішень; не визначеність порядку обліку, контролю основних засобів та нарахування амортизації юна територіях бойових дій.

Нами відбулося практичне ознайомлення з діяльністю об'єкту дослідження (ТОВ «Старокозацький сир»), набутий досвід роботи з первинною документацією, обліковими регістрами бухгалтерського обліку та бухгалтерської звітністю підприємства. Були зроблені наступні висновки:

1. ТОВ «Старокозацький сир» підприємство, що займається виробництвом сирів та продукції з переробки молока. Як товариство з обмеженою відповідальністю з одним засновником підприємство існує 22 роки.

2. Оцінка господарської діяльності за 2020 – 2022 роки показала, що: за досліджуваний період підприємство поступово нарощувало обсяги реалізації, не зважаючи на умови карантину в пандемію коронавірусу та масштабні військові дії на території держави. Але зазначені обставини вплинули на зростання повною собівартості продукції, про що свідчить не високий рівень чистого прибутку від реалізації; аналіз ліквідності підприємства свідчить, що воно ліквідне, ТОВ «Старокозацький сир» дещо бракує платоспроможності із-за незначних високоліквідних коштів; розраховані показники фінансової стійкості майже усі не відповідають нормативним значенням із-за наявності на балансі ТОВ «Старокозацький сир» непокритих збитків за минулі роки, що знижує обсяг власного капіталу підприємства, тому фінансовий стан його можна оцінити як нестійкий і може привести до банкрутства. Діагностика підприємства на ймовірність банкрутства за моделлю Матвійчука свідчить, що в на найближчому періоді воно ТОВ «Старокозацький сир» не загрожує. Як висновок з оцінки господарської діяльності ТОВ «Старокозацький сир» зазначимо, що підприємство стабільне, прибуткове, рентабельне, ліквідне.

3. З оцінки стану обліку основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир» виявлено, що: облік на підприємстві здійснює бухгалтерська служба на чолі з головним бухгалтером; наказом по підприємству затверджено облікову політику, яка визначає принципи, методи і процедури для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності, зокрема з обліку основних засобів; в Положенні про облікову політику ТОВ «Старокозацький сир» визначені основи класифікації, оцінки, первинного, синтетичного та аналітичного обліку основних засобів.

4. Позитивними сторонами в організації обліку основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир» є: автоматизований облік; належна організація первинного обліку основних засобів, документообігу; первісна вартість формується залежно від шляхів надходження об'єктів; для організації бухгалтерського обліку та забезпечення контролю за збереженням основних засобів кожному об'єкту основних засобів (інвентарному об'єкту) незалежно від того, чи знаходиться він в експлуатації, в запасі або на консервації, при прийнятті їх до бухгалтерського обліку на підприємстві присвоюється відповідний інвентарний номер; ведення синтетичного обліку на субрахунках 103, 104, 106, 106, 109 рахунку 10 «Основні засоби»; аналітичний облік основних засобів на підприємстві ведеться щодо кожного об'єкту окремо. А саме: за інвентарними об'єктами; за видами основних засобів; за місцями їх експлуатації; за матеріально-відповідальними особами; амортизація на підприємстві нараховується на кожний об'єкт основних засобів щомісячно, починаючи з наступного місяця, після введення об'єкта основних

засобів в експлуатацію. Для обліку зносу (амортизації) основних засобів на підприємстві використовується рахунок 13 «Знос (амортизація) основних засобів».

5. Не зважаючи на задовільну організацію обліку основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир», нами виявлено ряд недоліків в: відсутності деяких елементів щодо обліку основних засобів в обліковій політиці підприємства; неповному комплекті усіх реквізитів в основних первинних документах з обліку основних засобів; низькій аналітичності рахунків 10 «Основні засоби» та 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»; недосконалій системі амортизаційних нарахувань на підприємстві; неповній автоматизації обліку основних засобів. Зазначені проблеми були виявлені проведеним нами аудитом основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир», при цьому порушень в обліку даних активів не виявлено.

Підбиваючи підсумки проведеного аналізу ефективності використання основних засобів можна зазначити, що основні засоби є основою матеріально-технічної бази ТОВ «Старокозацький сир», яка необхідна для реалізації виробничого процесу. Від технічного стану та наявності основних засобів залежить використання потужності підприємства, обсяг реалізованої продукції та кінцевий фінансовий результат. Проведений аналіз основних засобів підприємства дозволяє зробити висновок, що на підприємстві є проблема зниження ефективності використання основних засобів у 2020 –2022 році, а саме:

- основні засоби є єдиною статтею необоротних активів підприємства, їх балансова вартість за період дослідження (з 2020 по 2022 рік) скоротилась вдвічі і складала 1441 тис. грн. на початок 2023 року, що є 8,7% майна ТОВ «Старокозацький сир»;

- станом на кінець 2022 року балансова вартість активної частини основних засобів ТОВ «Старокозацький сир» складає 40%, а первісна – 80%, аналіз її технічного стану свідчить про майже 100 відсоткову зношеність машин, устаткування та транспортних засобів на підприємстві;

- в 2022 році за рахунок капітальних ремонтів активна частина основних засобів була оновлені на 5%, нових основних засобів за досліджуваний період на підприємство не надходило;

- такий технічний стан активної частини основних засобів має негативний вплив на господарську діяльність ТОВ «Старокозацький сир»;

- зниження вартості основних засобів за досліджуваний період призвело до зниження озброєності праці основними засобами більш ніж в 2 рази;

- у зв'язку зі зростанням на підприємстві за досліджуваний період обсягів виручки від реалізації продукції та прибутку від основної діяльності на ТОВ «Старокозацький сир» зросли віддача та рентабельність основних засобів в 2022 році в три рази в порівнянні з 2020 роком;

- зростання зазначених вище показників за рахунок зростання виручки від реалізації та чистого прибутку доказано факторним аналізом.

Одним з напрямків дослідження в роботі було побудова адекватних економетричних моделей загальних показників ефективності використання основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир». Моделювання впливу незалежних чинників таких як виручка від реалізації, собівартість реалізації, середньомісячна заробітна плата на ефективність використання основних засобів на підприємстві

(віддачу основних засобів та озброєність праці основними засобами) виявило тісний прямий вплив виручки від реалізації на віддачу основних засобів. Дану модель ТОВ «Старокозацький сир» може використовувати при плануванні показників діяльності підприємства.

Таким чином, для удосконалення обліку, аудиту та аналізу основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир» нами рекомендовано наступне:

- розширити облікову політику в частині основних засобів, щоб впорядкувати обліковий процес на підприємстві;

- здійснювати нарахування амортизації основних засобів різними методами в залежності від належності їх до виробничих чи інших об'єктів;

- у розвиток синтетичних субрахунків другого порядку до рахунку 10 «Основні засоби» відкрити субрахунки третього порядку та четвертого порядку в залежності від місцезнаходження основних засобів на підприємстві;

- при проведенні переоцінки об'єкта основних засобів потрібно переоцінювати всю групу однорідних об'єктів основних засобів, оскільки вартість одного об'єкта може виявитися несуттєвою відповідно до групи основних засобів;

- необхідно розробити раціональну систему документообігу та посилити контроль за своєчасним та правильним оформленням документації із заповненням усіх обов'язкових реквізитів у них, первинні документи з обліку надходження та вибуття основних засобів доповнити рядом реквізитів, які уточнюють стан об'єктів обліку;

- для професійного і якісного виконання робіт із приймання та списання об'єктів доцільно розробити робочу інструкцію з визначенням робіт і порядку їх здійснення для кожного члена комісії, визначаючи при цьому їхню міру відповідальності.

- з метою посилення ефективності внутрішнього контролю вважаємо необхідним порекомендувати впровадження системи внутрішнього аудиту, яка дозволить посилити внутрішній контроль за формуванням первісної вартості основних засобів; перевіряти суцільним методом сформовану раніше первинну вартість всього майна; забезпечити належне документальне оформлення операцій з надходження та вибуття основних засобів;

- своєчасно оновлювати виробничі потужності, підтримуючи їх на оптимальному рівні; більш ефективно використовувати основні засоби підприємства, освоєння нових потужностей (в т. ч. і шляхом своєчасного підвищення кваліфікації кадрів, які обслуговують обладнання).

Дані заходи дозволять ефективніше використовувати основні засоби ТОВ «Старокозацький сир», що є одним із шляхів зниження собівартості, підвищення рентабельності продукції та удосконалити їх облік.

АНОТАЦІЯ

Катеринчук К.О., «Облік, аудит та економічний аналіз основних засобів підприємства: сучасний стан та перспективи розвитку (на прикладі ТОВ «Старокозацький сир»)»
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«071 «Облік і оподаткування» за магістерською програмою «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2024 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – чинна система обліку і аудиту, принципи оцінки та методи аналізу основних засобів на підприємствах, організація аналітичного та синтетичного обліку руху основних засобів на підприємстві.

Проаналізовано діючу практику обліку та аудиту руху основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир», проведений аналіз стану та використання основних засобів на підприємстві.

Запропоновано удосконалення обліку основних засобів на ТОВ «Старокозацький сир» шляхом включення в облікову політику різних методів амортизації в залежності від належності основних засобів підприємства до виробничих чи інших об'єктів, додаткових субрахунків до рахунку 10. Рекомендовано впровадження служби внутрішнього аудиту на підприємстві.

Ключові слова: ТОВ «Старокозацький сир», активи, основні засоби, інвентаризація, амортизація, облік, аналіз, аудит.

ANNOTATION

Katerynychuk K.O., "Accounting, audit and economic analysis of the company's fixed assets: current state and prospects for development (on the example of Starokozatskyi Syr LLC)"
thesis for Master degree in specialty 071 «Accounting and Taxation» under the program
« Accounting, auditing and taxation of business activities»,
Odesa National Economic University
Odesa, 2024

The master's qualification work consists of three sections. The object of the research is the current system of accounting and auditing, the principles of assessment and methods of analysis of fixed assets at enterprises, the organization of analytical and synthetic accounting of the movement of fixed assets at the enterprise.

The current practice of accounting and auditing the movement of fixed assets at Starokozatskyi Syr LLC was analyzed, and an analysis of the state and use of fixed assets at the enterprise was carried out.

It is proposed to improve the accounting of fixed assets at Starokozatskyi Syr LLC by including in the accounting policy different depreciation methods depending on the ownership of the fixed assets of the enterprise to production or other objects, additional sub-accounts to account 10. It is recommended to introduce an internal audit service at the enterprise.

Keywords: "Starokozatskyi Syr" LLC, assets, fixed assets, inventory, depreciation, accounting, analysis, audit.